

Viktorijan Demšar

Ob koncu svojega skoraj tridesetletnega delovanja v Komendi je Viktorijan Demšar 10. avgusta 1975 v poslovilnem nagovoru vernikom dejal, da je na povabilo škofa Antona Vovka župnijo prevzel »z veliko bojznijo v srcu, obenem pa z zaupanjem v božjo pomoč, zakaj vedel sem, daje velika potreba, ker tedaj ni bilo duhovnikov.« Zaradi krhkega zdravja ga je navdajal strah, kako bo zmogel vse napore obsežne župnije. »Toda z zaupanjem na božjo pomoč zaradi izpolnitve dane prisege škofu, da grem, kamor me pošlje, sem skušal izpolnjevati svoje dolžnosti, včasih res »v strahu in trepetu« za vaše duše, pa tudi za svojo, če ne bi po vesti mogel vršiti vsega, za kar sem bil postavljen.« Kot duhovnik je bil zares dobri pastir, po vzoru svojega davnega prednika Petra Pavla Glavarja, čigar življenjsko zgodbo je raziskoval, pa se je uveljavil tudi kot kulturni delavec.

DOMA LE DO SEDMEGA LETA

Viktorijan Demšar se je rodil 12. marca 1904 v Stari vasi pri Žireh kot dvanajsti od sedemnajstih otrok mizarskemu mojstru Jakobu in šivilji Heleni roj. Kopač. Na željo očeta mu je krstno ime Viktorijan, ki je silno redko, izbral župnik. »Škoda, da sem v Žireh ostal le do svojega sedmega leta, do konca prvega razreda.« Starši so ga poslali k salezijancem na Rakovnik, kjer je končal tretji in četrti razred (drugega je preskočil), nato pa šel na slovensko gimnazijo v Gorico, leta 1915 je moral zaradi bližine Soške fronte v Škofove zavode v Šentvidu nad Ljubljano, gimnazijo pa je končal v Kranju, po maturi leta 1924 je študiral bogoslovje v Ljubljani in bil 29. junija 1928 posvečen v mašnika. Po novi maši je postal vojaški duhovnik v Ljubljani, nato pa kaplan na Koroški Beli ter v Srednji vasi v Bohinju. V Škofji Loki je bil najprej kaplan, nato pa rektor cerkve, katehet in spiritual pri uršulinkah. V letih med drugo svetovno vojno je bil župnik v Ribnici in dekan. Zaradi grenkih doživetij med vojno in po njej je jeseni 1945 zapustil ribniško župnijo. Na željo Antona Vovka, tedaj generalnega vikarja ljubljanske škofije, je 30. aprila 1946 postal župnijski upravitelj v Komendi, kamor je prišel 4. maja 1946. Vzljubil je kraj in ljudi. Ljubljanski nadškof Jožef Pogačnik ga je leta 1967 imenoval za župnika v Komendi, leta 1975 pa je sprejel njegov odstop iz zdravstvenih razlogov in se mu zahvalil za njegovo skoraj tridesetletno vzorno vodenje župnije. Naselil se je v kaplaniji ter še naprej pomagal pri župnijskem delu, z veliko ljubeznijo je odkrival in ohranjal dediščino Petra Pavla Glavarja

(1721-1784), ki je bil v Komendi kaplan in župnik. Svoj dolgi življenjski delavnik je zapečatil 1. januarja 1992 z zahvalnim vzdihom: "Deo gratias!"

PETER PAVEL GLAVAR, NJEGOV VZORNIK

»Ko sem začel študirati Glavarja in prebirati njegova dela, sem videl, kako sposoben, vsestranski in razgledan duhovnik in znanstvenik je bil,« je povedal Viktorijan Demšar v pogovoru, objavljenem v zborniku, ki ga je izdala Občina Komenda ob stoletnici njegovega rojstva. »Glavni razlog za študij Petra Pavla Glavarja in pisanja o njem je bil ta, da sem hotel prikazati slovenskega duhovnika v pravi luči. V povojnem času so duhovnika slikali kot ničlo, nepotrebne in nazadnjaškega človeka.« Sadovi Demšarjevega poglobljanja v Glavarja in njegovo delo so številni zapisi, ki jih je objavljajal v Mohorjevem koledarju, Družini, raznih revijah. Vsi so zbrani v njegovi knjigi *Zbrani spisi o Petru Pavlu Glavarju in Komendi* (Družina, Ljubljana 2004). Raziskoval je tudi Glavarjev rod. Podal se je na Malto, od koder je prišel malteški red v Komendo. Za svoje vztrajno delo si je pridobil naslov malteškega viteza. Jože Pavlič, urednik omenjenega zbornika, ki je bil Demšarjev krščenec, ministrant in sodelavec pa tudi dober poznavalec Glavarja, je zapisal, da je Viktorijan Demšar svojega vzornika posnemal »v vsem, v čemer je le mogel, zmogel in znal. Najprej v osebem življenju. Kot Glavar je bil Demšar človek reda in discipliniranosti, zato je tudi zmogel toliko narediti v življenju.« Glavar je bil Demšarjev vzornik v skrbi za lepoto bogoslužja, kot odličen katehet in pridigar; za tisk je pripravil *Slovenske pridige Petra Pavla Glavarja* (Mohorjeva 1991). Demšarjeva velika ljubezen je bila Glavarjeva knjižnica, v kateri je shranjenih 2000 knjig od leta 1484 do konca 18. stoletja.

TAKIH DRUŽIN PRI NAS NI VEČ

Sredi leta 1990 je v časopisu *Gorenjski glas* v sedemnajstih nadaljevanjih izhajal podlistek *Kar človek ne zmore, Bog pomore*. To je bil dolg pogovor, ki ga je imel Miha Naglič z malteškim vitezom Viktorijanom Demšarjem. Bil je dvanajsti od sedemnajstih otrok. »Naša mati Helena je doživela 81 let, na svet je spravila sedemnajst otrok, dvanajst fantov in pet deklic. Enkrat sta bila dvojčka, tako da je bilo rojstvo pri hiši šestnajstkrat. Govorila je: ›Kar lahko bom umrla. Moja dolžnost v življenju je bila, da sem delala, da sem spoštovala materinstvo.‹ Nikoli nisem občutil, da bi nas bilo v družini preveč. Bilo je nekako samoumevno, da nas je, kolikor nas je, in pogrešali smo vsakega, ki je šel od doma. Ob takih

priložnostih je oče ves dan hodil po hiši sem in tja, kakor da bi kdo umrl, in mati prav tako. Eden je manjkal!« Ko je bil kot dijak že od doma, je eden od mlajših hudo zbolel. Oče se je napotil v Idrijo, nesel na pregled vodo in dobil zdravila. Ko se je vračal, ga je nekdo povpraševal, kje je hodil in zakaj. Ko mu je oče povedal, je radovednež pripomnil: »Pa kaj hodiš, naj umre, saj jih imaš še dosti!« Oče pa je dejal: »Moj je in vsakemu moram pomagati, da ozdravi, če je le mogoče.« Ko je Viktorijan to izvedel, je povedal, da je šele tedaj očeta prav spoznal. O materi je pripovedoval, da jih je učila, medtem ko je šivala. »Sedeli smo na pručkah in pripovedovala nam je zdaj to in zdaj ono: kako se kaj naredi, kako se je treba obnašati, moliti, pozdravljati stare ljudi in drugo. Radi smo ji prisluhnili tudi zato, ker je vsak nauk ovila v primerno zgodbo.« O medsebojnih odnosih v njihovi družini je zapisal: »Ljubkovanja nismo poznali, zato pa toliko več prisrčnosti.«